

Algemeen Pedagogisch beleidsplan

BSO CKCB

Juli 2024

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Onze missie.....	3
Identiteit.....	4
Pedagogische basisdoelen.....	5
Bieden van emotionele veiligheid	6
Gelegenheid bieden voor het ontwikkelen van persoonlijke competentie.....	7
Overdragen van waarden en normen	12
Interactievaardigheden.....	14
3 basis interactievaardigheden.....	14
3 educatieve interactievaardigheden	14

Inleiding

Voor u ligt het algemene pedagogisch beleidsplan voor de BSO's van Christelijk Kindcentrum Bunschoten. Door middel van dit plan willen wij aangeven wat onze missie en visie is op de ontwikkeling en het welzijn van kinderen.

Na het algemene gedeelte volgt het werkplan voor de specifieke locaties en afdelingen.

Onze missie

Vanuit onze passie voor kinderen helpen en stimuleren wij ouders en kinderen om op spelenderwijze de kinderen te laten groeien en bloeien naar de volgende fase in hun leven. Christelijk Kindcentrum Bunschoten streeft naar kwalitatief goede opvang. Kwaliteit wordt onder andere gewaarborgd door het hanteren van wet- en regelgeving van overheid, gemeente en GGD. In dit beleidsplan staat beschreven hoe Christelijk Kindcentrum Bunschoten hier in de praktijk mee omgaat.

Het plan heeft een algemeen deel dat geldt voor alle CKCB afdelingen en locaties. Daarna komt er voor iedere locatie en afdeling een apart geschreven specifiek deel.

Het beleidsplan is tot stand gekomen door een samenwerking van verschillende geledingen: management, pedagogisch medewerker, de oudercommissie en het bestuur hebben hierbij een controlerende, adviserende en corrigerende functie.

Waar ouders geschreven staat kan ook gelezen worden verzorgers. Mocht u na het lezen van het pedagogisch beleidsplan vragen hebben dan kunt u contact opnemen met kantoor.

Identiteit

Christelijk Kindcentrum Bunschoten heeft een christelijke identiteit. Wij willen ouders meehelpen richting te geven aan de christelijke opvoeding, waarbij de bijbel een belangrijke plaats inneemt.

Wij zijn er van overtuigd dat alle kinderen, hoe jong ze ook zijn, mogen weten dat Jezus van hen houdt. Wij hopen dat dit er toe zal leiden dat het kind zoveel hoort en leert over Gods liefde voor alles wat leeft, dat er daarna een steeds groeiend verlangen zal zijn om daar meer over te horen en te leren.

We gebruiken op de Babyhof Bijbelboekjes die speciaal voor deze leeftijdsgroep zijn geschreven. Op de Peuterhof wordt er om de paar weken een Bijbelverhaal uitgezocht zo mogelijk passend bij het thema of de tijd van het jaar. Dit verhaal wordt meerdere keren verteld op verschillende manieren en met bijpassende attributen en wij zingen, bidden en danken samen. Op de Kindhof (BSO) werken we vooral met de christelijke waarden en normen. We leven bewust toe naar de christelijke feestdagen en staan stil bij de betekenis ervan. De christelijke waarden en normen worden gehanteerd zoals liefde, respect voor elkaar, het helpen van elkaar, vriendelijkheid, vergeven, eerlijk zijn, geduldig zijn, mildheid, trouw en zelfbeheersing.

Onze christelijke identiteit komt ook naar voren in ons aannamebeleid voor onze pedagogisch medewerkers. Er wordt van de pedagogisch medewerkers verwacht dat zij een persoonlijke relatie met God, Jezus en de Heilige Geest hebben en dat zij passie hebben voor het geloof. Zij aanvaarden de Bijbel als Gods Woord en streven ernaar dat zij belijdend christen zijn.

Het kindcentrum heeft respect voor een ieders geloof, alle kinderen zijn welkom, als ouders instemmen met de christelijke identiteit van Christelijk Kindcentrum Bunschoten.

Pedagogische basisdoelen

Spelend Groeien en Bloeien

Christelijk Kindcentrum Bunschoten ziet zichzelf als een pedagogisch partner. Samen met de ouders en andere betrokkenen willen wij een veilige omgeving scheppen waarin kinderen spelend groeien en bloeien. Kinderen hebben van nature de behoefte om nieuwe dingen te leren, om uitdagingen aan te gaan. Ieder kind mag zichzelf zijn en ontwikkelt zich binnen zijn omgeving op zijn eigen manier en zijn eigen tempo. Wij vinden het belangrijk dat kinderen de vrijheid en ruimte krijgen om hun mogelijkheden en onmogelijkheden te ontdekken. Door veel zelf te doen groeit het zelfvertrouwen en de zelfstandigheid van het kind, natuurlijke nieuwsgierigheid van het kind wordt geprikkeld en de creativiteit wordt aangewakkerd en/of gestimuleerd.

Binnen de groep krijgen kinderen de kans om te leren samenwerken, samen te delen en samen plezier te hebben. Kortom: samen te leven. Om zich te kunnen ontwikkelen hebben kinderen een basis nodig: een sfeer van veiligheid en vertrouwen. Een sfeer waarin het kind zich geborgen voelt en de ruimte krijgt om op eigen wijze een plekje te vinden. Deze sfeer wordt niet alleen gecreëerd door de ruimte en inrichting, maar vooral door de pedagogisch medewerkers. Zij zijn het hart van Christelijk Kindcentrum Bunschoten. Alles is erop gericht dat zij hun werk optimaal kunnen doen. Elke dag weer bewijzen zij hun betrokkenheid. Niet alleen door de kinderen te verzorgen, te begeleiden en op te voeden, maar ook door hen uit te dagen tot een volgende stap in hun ontwikkeling.

Kinderen, hoe klein ze ook zijn, willen net als volwassenen geaccepteerd, gerespecteerd en serieus genomen worden.

In ons Pedagogisch Beleidsplan gaan we uit van de vier pedagogische basisdoelen, die professor J.M.A. (Marianne) Riksen-Walraven heeft geformuleerd voor de opvoeding van kinderen in het gezin en in de kinderopvang. Deze pedagogische basisdoelen vormen de basis van ons werk.

1. Het bieden van emotionele veiligheid.

Elk kind ontwikkelt zich in zijn eigen tempo. Ontdekt en leert hoe de wereld in elkaar zit door ervaringen op te doen. Belangrijk is dat het kind vertrouwd is op de kinderopvang, met de pedagogisch medewerker en andere kinderen. Het kind kan vanuit het vertrouwen gaan ontdekken, steeds een stapje verder.

2. Gelegenheid bieden voor het ontwikkelen van persoonlijke competentie.

In de omgang met de andere kinderen en de pedagogisch medewerkers ontwikkelen de kinderen persoonskenmerken als zelfstandigheid, zelfvertrouwen en creativiteit. Uiteraard helpen de pedagogisch medewerkers hierbij door een positieve benadering.

3. Gelegenheid bieden voor het ontwikkelen van sociale competentie.

In de groep met de andere kinderen leren de kinderen communiceren en onderhandelen. Ze leren conflicten zoveel mogelijk zelf op te lossen. Ze leren rekening houden met anderen en ervaren hun gebondenheid in en met de groep. Er is altijd de mogelijkheid voor het kind zich even terug te trekken.

4. Overdragen van waarden en normen.

Bij het CKCB dragen we de waarden en normen over die wij belangrijk vinden: er is respect voor elkaar, er wordt rekening gehouden met elkaar, helpen elkaar en doen elkaar geen pijn.

Bieden van emotionele veiligheid

Het gevoel van veiligheid wordt gezien als de belangrijkste 'basale' pedagogische doelstelling. Het bieden van emotionele veiligheid is niet alleen belangrijk voor het 'welbevinden', het bieden van een veilig 'klimaat' is ook een voorwaarde voor het realiseren van de andere pedagogische basisdoelen. Wij hebben speciaal aandacht voor een goede en gezonde gehechtheidsrelatie. De wijze waarop de hechting tot stand komt heeft een voorspellende waarde voor de emotionele ontwikkeling van kinderen op latere leeftijd en het niet veilig gehecht zijn kan leiden tot allerlei uitdagingen als leerproblemen, lage eigenwaarde en problemen in het aangaan van relaties.

Een veilige hechting

Edward Bowlby was een Britse psychiater die bekend is geworden door zijn theorieën over hechting tussen opvoeders en kinderen. Hij benadrukte het belang van een goede interactie tussen kinderen en hun opvoeders om een goede hechting tot stand te laten komen. Bowlby geloofde dat met name een sensitieve houding van de opvoeders voor de signalen van het kind een veilige hechting tot stand laat komen.

Veiligheid als basis

De Amerikaanse psycholoog Abraham Maslow heeft de basisbehoeften van kinderen weergegeven in een Pyramide, met aan de basis de 'primaire biologische behoeften' zoals eten, drinken, warmte en veiligheid en daarboven 'bestaanszekerheid'. De zekerheid dat het zo zal blijven. De Belgische professor Ferre Laevers heeft dit als volgt benoemd:

1. Lichamelijke behoeften.
2. Behoeftte aan het ontvangen en geven van liefde.
3. Behoeftte aan veiligheid, duidelijkheid en continuïteit.

De volgorde van deze basisbehoeften is niet willekeurig. Als aan de eerste behoefte niet wordt voldaan komen kinderen niet toe aan het vervullen van de andere behoeften. In de praktijk kunnen kinderen rekenen op de pedagogisch medewerker. De pedagogisch medewerkers zien, horen en voelen snel aan wanneer kinderen hen nodig hebben of aandacht vragen. Een aai over de bol, een knuffel, een zetje in de rug of een compliment. Er is daarbij respect voor de eigenheid van alle kinderen. We zijn flexibel en geven kinderen de ruimte om 'zelf' te doen, 'zelf' te ontdekken en geven kinderen de 'leiding' in hun eigen ontwikkeling. Er is een veilige balans tussen het zelf doen en een veilige omgeving waarin kinderen dat doen. Voor de baby is dat belangrijk omdat 'veilig' vooral een veilige gehechtheidsrelatie betekent. Een vertrouwd gezicht dat verzorgt, de fles geeft en de baby troost als het verdrietig is. Hier voelt de baby zich geborgen en kan het zich in die geborgenheid verder ontwikkelen. De pedagogisch medewerkers bieden structuur in de dag en iedere dag heeft zo zijn ritme dat herkend wordt door de kinderen. Als de kinderen binnen komen is er veel aandacht en worden ze verwelkomd in een warm 'nest'.

Gelegenheid bieden voor het ontwikkelen van persoonlijke competentie

Als baby's ter wereld komen zijn de hersenen al compleet aanwezig maar moeten de verschillende hersendelen zich nog wel ontwikkelen en moeten er nog heel veel onderlinge verbanden tot stand worden gebracht. Bij jonge kinderen spreken we van 700 nieuwe verbindingen per seconde! Daarna verdwijnt een deel van de verbindingen weer, zodat het brein efficiënter gaat werken. Wij vinden het belangrijk dat het kind lekker in zijn vel zit, vaardigheden kan opdoen en zijn persoonskenmerken kan ontwikkelen. De pedagogisch medewerker heeft oog voor ieder kind op de groep en benadert het kind op een respectvolle manier en vanuit interesse. Er wordt ruimte geboden voor de eigen ideeën van het kind, waarbij de pedagogisch medewerker aanmoedigt en uitdaagt.

De brede ontwikkeling

Om kinderen de mogelijkheid te bieden zich persoonlijk te ontwikkelen gaat het om vier ontwikkelingsgebieden.

1. Motorische ontwikkeling
2. Sociaal-emotionele ontwikkeling
3. Spraak- en taalontwikkeling
4. Cognitieve ontwikkeling

Motorische en sensomotorische ontwikkeling

4 tot 6 jaar: Op deze leeftijd krijgen de kinderen al meer hun spieren onder controle en kunnen ze bijvoorbeeld een bal gooien die een ander kan vangen. Ze gaan leren fietsen, klimmen en schaatsen. Daarnaast kunnen ze een lange trap af lopen, soms nog met een beetje hulp. De kinderen leren snel, omdat ze veel oefenen.

De fijne motoriek ontwikkelt verder. Ze gaan meer hun naam schrijven en schrijven letters na, ze gaan zich focussen op de meer fijnere motoriek. De kinderen zijn op deze leeftijd zindelijk.

6 tot 9 jaar: De fysieke groei bij deze leeftijd gaat relatief gezien langzamer dan in de peuter- en kleutertijd. De kinderen groeien in lengte en gewicht. De fysieke vaardigheden groeien wel in een snel tempo. Ze kunnen nu met gemak bijvoorbeeld fietsen en touwtjespringen. De fijne motoriek ontwikkelt zich doordat de kinderen bijvoorbeeld de letters leren schrijven en schoenen strikken.

9 tot 12 jaar: De kinderen groeien fysiek door en kunnen bijvoorbeeld bij een spel een bal onderscheppen wanneer deze overgegooid wordt en kunnen ze steeds hoger springen. De kinderen op deze leeftijd kunnen bijna net zo makkelijk een voorwerp hanteren al volwassenen.

Sociaal emotionele ontwikkeling

4 tot 6 jaar: De kinderen beginnen zich te beseffen dat ze een zelfstandig persoon zijn met een eigen wil. Ze maken beslissingen en moeten ondersteund worden naar hun onafhankelijkheid. De kinderen zien vrienden als iemand die aardig is en met wie ze speelgoed kunnen delen. Daarnaast zien ze vrienden als iemand die veel tijd met hen doorbrengt. Ze laten de persoonlijke eigenschappen van de ander niet tot weinig meewegen. Als de ander aardig is tegen ze, dan zien ze in hem een vriend.

6 tot 9 jaar: De kinderen proberen hun eigen ik te ontdekken. Ze spelen, sporten en leren in groepen en proberen daarbinnen hun plek te vinden. Ze krijgen te maken met

minderwaardigheidsgevoelens en zullen dit moeten verwerken. De kinderen beschrijven hun eigenschappen als 'ik ben een goede tikker', een eigenschap die is afgeleid van een externe activiteit. De kinderen laten de persoonlijke eigenschappen van anderen meewegen wat betreft vriendschap. Ze bouwen wederzijds vertrouwen op en vrienden worden gezien als iemand die er voor ze is.

9 tot 12 jaar: Deze kinderen ontwikkelen zich in principe hetzelfde als de 6 tot 9-jarigen. Ze zijn op zoek naar hun eigen identiteit. De kinderen beschrijven hun eigenschappen als 'ik ben slim, vriendelijk en aardig tegenover mijn vrienden'. Deze eigenschappen zijn meer gericht op het kind zelf. De kinderen gaan zichzelf meer vergelijken met andere kinderen van hun leeftijd. Vriendschappen worden ingewikkelder en conflicten worden serieus genomen. Er worden verontschuldiging verwacht. Loyaliteit en intimiteit worden steeds belangrijker in de vriendschappen. De kinderen kijken naar welk gedrag ze waarderen en niet waarderen bij een ander en baseren daarop hun vriendschap.

Spraak- en taalontwikkeling

4 tot 6 jaar: De kinderen gaan al snel langere en complexere zinnen maken. Hun woordschat groeit en ze beginnen besef te krijgen van grammatica.

6 tot 9 jaar: De woordschat blijft groeien in een snel tempo en hun grammatica verbetert. Daarnaast weten ze dat ze naar elkaar moeten luisteren, maar is dit soms lastig en praten ze langs elkaar heen. Ze zullen ook meer vragen gaan stellen wanneer iets niet helemaal duidelijk is. De kinderen zullen ook meer gaan lezen en ontwikkelen daarbij hun leesvaardigheid.

9 tot 12 jaar: De woordschat blijft zich ontwikkelen en hun grammatica ook. Ze beginnen bijzinnen te gebruiken, zoals 'als jij de afwast, droog ik af'. Daarnaast leren ze naar elkaar te luisteren en erop te reageren. De kinderen gaan het lezen gebruiken om te leren. Ze begrijpen de tekst.

Cognitieve ontwikkeling

4 tot 6 jaar: De kinderen hebben steeds meer een groter begrip voor getallen. Ze weten dat ze elk object één keer moeten tellen. Daarnaast kunnen ze eenvoudige optel- en aftreksommen maken door te tellen. De kinderen gaan ook steeds meer gebeurtenissen onthouden. Dit hangt wel af van de impact van de gebeurtenis. Soms kan een vierjarige zijn eerste schooldag na een jaar nog herinneren. Naarmate hij ouder wordt zal deze herinnering verdwijnen. De kinderen gebruiken de omgeving om de wereld beter te leren begrijpen.

6 tot 9 jaar: De kinderen leren steeds meer ingewikkelde situaties op te lossen. Ze leren steeds beter met informatie om te gaan. Het kortetermijngeheugen van de kinderen verbetert aanzienlijk. Ze leren vooral van het doen van activiteiten.

9 tot 12 jaar: Voor deze kinderen geldt hetzelfde als voor de 6 tot 9-jarigen. Ze leren meer informatie te verwerken en kunnen steeds meer ingewikkelde situatie oplossen. Het is belangrijk dat de kinderen kunnen experimenteren. Hierdoor leren ze sneller en blijft het beter in het geheugen zitten.

Creatieve ontwikkeling

Wij vinden het belangrijk dat kinderen zich op verschillende manieren kunnen uiten. Een manier om zich te uiten is creativiteit. Pedagogisch medewerkers sluiten hierbij aan op de belevingswereld van een kind, geven een kind ruimte om zich hierin zelf en in eigen tempo te ontwikkelen. We vinden het belangrijk dat een kind dingen doet waarop het trots kan zijn. Dat het resultaat soms anders wordt dan dat de volwassene had bedacht, moet hierin niet uitmaken: het is zoals het kind het zelf heeft bedoeld. Het werken met verschillende soorten materialen, zoals kosteloos materiaal (kurken, toiletrollen, glazen potjes en plastic flessen) en materialen als verf, potloden, speksteen en klei, helpen een kind bij het prikkelen van de fantasie.

4 tot 6 jaar: De kinderen op deze leeftijd spelen vaak bijvoorbeeld een uitgebreid rollenspel. Ze verdelen de rollen, verkleeden zich en vertellen wat ze gaan doen. Tijdens dat spel komen ze op creatieve ideeën die ze zullen delen met de anderen. Als pedagogisch medewerker laat je de kinderen gaan en probeer je niet te veel te sturen. De creatieve ontwikkeling groeit wanneer de kinderen meer zelfvertrouwen krijgen. Hierbij is het belangrijk niet te veel te sturen en te kijken naar de mogelijkheden.

6 tot 9 jaar: De kinderen zijn al motorisch vaardiger met een pen en een kwast. Ze zijn kritisch op hun eigen werk en hun doen en laten. Het is hierbij belangrijk dat de kinderen zelfvertrouwen opbouwen en daarbij is de ondersteuning van de pedagogisch medewerker nodig. Door de kinderen zelfvertrouwen te geven worden ze vaak creatiever.

9 tot 12 jaar: De kinderen hebben steeds meer belangstelling voor de werkelijkheid om hen heen. Dit uiten ze dan ook in hun creatieve ontwikkeling. De fantasie moet meer op de werkelijkheid lijken en herkenbaar zijn.

De verschillende ontwikkelingsgebieden hangen met elkaar samen en beïnvloeden elkaar. Ze vormen tezamen de 'brede ontwikkeling'.

Zone van naaste ontwikkeling

'Kinderen zijn de 'motor van hun eigen ontwikkeling'

Dit is een uitspraak van de Russische ontwikkelingspsycholoog Vygotsky.

Vygotsky heeft veel onderzoek gedaan naar de manier waarop kinderen leren. In zijn ontwikkelingstheorie staat centraal dat kinderen leren door samen met volwassenen of leeftijdsgenootjes activiteiten te ondernemen. Volwassenen kunnen de ontwikkeling van kinderen stimuleren door hen de juiste hulp te bieden.

Vygotsky onderscheidde verschillende leerniveaus bij kinderen:

- Het actuele ontwikkelingsniveau: activiteiten die een kind al zelfstandig kan volbrengen;
- Het hogere ontwikkelingsniveau: activiteiten die het kind nog niet zelfstandig kan, maar wel wanneer de sociale ondersteuning krijgt bij de uitvoering ervan. Dit wordt ook wel de 'zone van de naaste ontwikkeling' genoemd.

Heel eenvoudig gezegd: het kind kan al iets, maar een volgende fase van de ontwikkeling dient zich bijna aan. Het kind kan lopen en je ziet dat het zou willen springen van bijv. een drempel. Door hierop in te spelen en kansen te creëren, zodat het kind zich in het springen kan oefenen, ben je bezig met het stimuleren binnen de zone van naaste ontwikkeling. Je legt dan kleine hoogtes in het speellokaal waar het kind hiermee kan oefenen. Aanspreken binnen de 'zone van naaste ontwikkeling'.

Een begrip dat nauw samenhangt met de zone van de naaste ontwikkeling is scaffolding. Letterlijk vertaald is 'scaffolding' het voorzien van steigers. Wanneer je het kind helpt, begeleidt en stuurt bij dingen die het nog nét niet zelfstandig kan (zone van naaste ontwikkeling), ontstaan leermomenten waarmee kinderen steeds weer boven zichzelf uitstijgen. Samen kunnen kinderen meer aan dan alleen! Deze manier van begeleiden behoort tot de 'scaffolding' techniek. Dit betekent dat je kinderen precies zoveel hulp biedt, zodat ze een taak zelf met succes kunnen uitvoeren.

Belangrijk is altijd ervoor te zorgen dat een kind zich veilig voelt. Het kind moet wel geprikkeld worden om een stapje verder te doen maar het is niet de bedoeling dat hij gefrustreerd (paniekzone of stresszone) raakt. Zoek altijd een goede balans tussen uitdaging en geborgenheid.

Gelegenheid bieden voor het ontwikkelen van sociale competentie

Wij stimuleren kinderen. Kinderen krijgen de ruimte en kans om kennis en vaardigheden te ontwikkelen. We bevorderen het contact tussen de kinderen onderling en helpen ze bij het aanleren van sociale vaardigheden. Dit doen wij door bewust te zijn van ieder zijn eigen rol en deze in te zetten als voorbeeldfunctie, en het sociale gedrag van het kind te stimuleren.

- De pedagogische medewerker stimuleert en ondersteunt de kinderen in de onderlinge relaties en interacties.
- De pedagogische medewerker ondersteunt de kinderen in het voorkomen, aangaan en oplossen van conflicten.
- De pedagogische medewerker zorgt voor een goede samenhang in de groep, die maakt dat ieder kind hier een eigen plek in vindt en die recht doet aan zijn of haar persoonlijkheid.

Voorbeelden hiervan zijn:

- Wij helpen de kinderen bij het voorkomen en oplossen van problemen. Dit doen we door de kinderen bij ons te roepen en ieder zijn verhaal te laten doen, uit te leggen wat er gebeurd is. Samen zoeken we dan naar een oplossing.
- Stimuleren van positieve groeps sfeer, kinderen aanmoedigen dingen samen te doen en te delen. We stimuleren dat kinderen samen dingen doen en samen dingen delen, zowel 'speelgoed en boeken' als 'plezier en verdriet'. We gaan uit van eigen initiatief van kinderen binnen het groepsspel.
- Aanbieden van groepsactiviteiten met aandacht voor een evenwicht tussen groepsactiviteiten en individuele activiteiten. We luisteren wat de kinderen willen, daar reageren we op door activiteiten te organiseren of de kinderen zelf te laten organiseren. Als kinderen behoefte hebben aan individuele aandacht, gaan we even met ze kletsen of een spelletje spelen.

- Kinderen geven-en-nemen leren, leren conflicten op te lossen. Dat is belangrijk omdat kinderen op deze manier zich de sociale regels eigen maken. Ze leren sociale vaardigheden zodat ze zelfvertrouwen en eigenwaarde ontwikkelen en straks in staat zijn goed mee te komen in een maatschappij die steeds meer van ze vraagt.

Sociale vaardigheden

Kinderen imiteren elkaar en volwassenen. De pedagogisch medewerkers spelen daarop in door zelf het voorbeeldgedrag te laten zien en op een positieve manier te reageren wanneer een kind voorbeeldgedrag laat zien. Kinderen leren hierdoor om rekening te houden met elkaar, elkaar te troosten, elkaar te helpen en conflicten op te lossen.

Vriendschappen

Vriendschap tussen kinderen is waardevol en speelt een belangrijke rol in het leven van het kind. Vriendschappen geven plezier, bieden emotionele veiligheid en heeft positieve invloed op de sociale competenties en het gevoel van eigenwaarde. Vriendschap ontwikkelt zich tussen kinderen die vaak niet meer dan 6 maanden leeftijdsverschil hebben met dezelfde interesses.

De pedagogisch medewerker is in haar gedrag een belangrijk voorbeeld voor de kinderen. De pedagogisch medewerker zorgt voor een positieve groepssfeer, luistert naar de kinderen en brengt kinderen met elkaar in contact. We leren kinderen dat iedereen erbij hoort en dat onderlinge verschillen ons leven juist mooi maken. We hebben oog voor ieder kind en zijn talenten en door het aanbieden van allerlei verschillende soorten activiteiten de sociale ontwikkeling te stimuleren.

Stimuleren van de ontwikkeling naar zelfstandigheid

De structuur op de BSO is anders dan op het kinderdagverblijf of peuterspeelzaal. Kinderen krijgen meer vrijheid en mogelijkheden, wat aansluit bij hun leeftijd en toenemende zelfstandigheid. Met de kinderen worden afspraken gemaakt met betrekking tot de groepsregels, het buitenspelen en over zelfstandigheid.

Het is belangrijk kinderen te stimuleren dingen zelf te doen, zodat ze zelf ervaren dat ze al veel dingen zelf kunnen. Kinderen krijgen een verantwoordelijkheid in het tafel dekken, opruimen van materialen, maar ook verantwoordelijkheid in hun handelen en reageren op andere kinderen. Dit geeft het kind zelfvertrouwen en een kans tot verdere ontwikkeling. De oudere kinderen hebben wat meer vrijheid dan de jongere kinderen. Zo mogen ze bijvoorbeeld op een gegeven moment zelfstandig naar de BSO komen, buiten spelen en naar huis gaan. Dit gebeurt uitsluitend in overleg en afstemming met de ouder(s).

Voorbeelden van het stimuleren van de zelfstandigheid op de BSO zijn:

4-6 jaar: Kinderen van deze leeftijd worden constant begeleid door pedagogisch medewerkers, zowel binnen als buiten het pand. Binnen deze nabijheid worden kinderen door de medewerkers gestimuleerd in hun zelfstandigheid doordat zij steeds meer eigen keuzes kunnen maken en kleine taken zelfstandig mogen uitvoeren.

6-9 jaar: De kinderen kunnen steeds meer zelf keuzes maken. Zowel binnen als buiten (in de omheinde, aangrenzende buitenruimte) mogen de kinderen zelfstandig spelen. De kinderen leren dat ze hierover afspraken maken met de pedagogisch medewerker. De medewerker heeft hierin een stimulerende rol.

9-12 jaar: De zelfstandigheid en vrijheid van de kinderen wordt steeds groter. Dit betreft keuzes voor activiteiten, maar ook van de plaats waar je speelt. Afstemming met de pedagogisch medewerkers én met ouders is hierin van groot belang. Kinderen leren zich te houden aan de gemaakte afspraken. Naast groepsgerichte activiteiten zijn er ook keuzeactiviteiten. Keuzeactiviteiten zijn activiteiten waarmee kinderen zelfstandig aan de slag gaan aan de hand van een stappenplan. De pedagogisch medewerker stimuleert de kinderen bij het kiezen en uitvoeren van de keuzeactiviteiten.

Stimuleren van de spelontwikkeling

Zowel binnen als buiten zijn er spelmogelijkheden. Binnen in een speellokaal of buiten. De BSO heeft een buitenspeelruimte waar kinderen vrij kunnen spelen. Dit kan een terrein zijn grenzend aan de BSO of een niet aangrenzende buitenruimte. Dat is bijvoorbeeld een speeltuintje in de buurt, een trapveldje, stukje park of bos, skatebaan, speelplaats, etc. Buiten spelen is belangrijk voor een gezonde ontwikkeling van een kind, want buiten spelen betekent vooral: meer ruimte om te bewegen en te onderzoeken. Bij de keuze van activiteiten is er bewuste aandacht voor de seizoenen en natuurbeleving. Daarom wordt deze activiteit dagelijks actief gestimuleerd.

Voorbeelden hiervan zijn:

4-6 jaar: De pedagogisch medewerkers mengen zich actief in het spel van kinderen in de buitenruimte, zij motiveren de kinderen door mee te spelen, vragen te stellen en interesse te tonen. Op deze manier stimuleren zij de ontwikkeling van het spel en de fantasie van de kinderen.

6-9 jaar: Kinderen van deze leeftijd vinden het (naast vrij spelen) leuk om mee te doen aan een groeps(bal)spel of een andere georganiseerde activiteit. De pedagogisch medewerkers bieden hierin dagelijks mogelijkheden en stimuleren de kinderen om mee te doen.

9-12 jaar: De medewerkers stimuleren de kinderen om dagelijks buiten te spelen. Zij bieden een uitdagende buiten(speel)omgeving, waarbij kinderen geprikkeld worden om te experimenteren, te onderzoeken en te bewegen. De pedagogisch medewerker kan meedoen met het spel, maar kan ook (bewust) afstand nemen.

Overdragen van waarden en normen

Als kinderen opgroeien en hun wereld groter wordt, neemt de zelfstandigheid toe. Ze gaan naar school en de sportclub en gaan steeds meer zelf een mening vormen. Kortom, ze gaan deel uitmaken van onze samenleving. We willen graag dat kinderen opgroeien en zelfstandige, actieve volwassenen worden die verantwoordelijkheid kunnen en willen nemen voor hun eigen gedrag en hun omgeving en die een positieve bijdrage leveren aan de samenleving als geheel.

Participatie

Kinderparticipatie betekent dat kinderen worden uitgenodigd en aangemoedigd om mee te denken in levensechte situaties. Als kinderen ervaren dat hun mening ertoe doet voelen ze zich gewaardeerd en trots. Het gaat er niet om dat je aan alle wensen tegemoet moet komen. Ook het onderhandelen is een belangrijke vaardigheid die kinderen hier kunnen leren. Op deze manier leren kinderen verantwoordelijkheid te nemen en fouten maken. Het geeft

kinderen daadwerkelijk invloed op hun leefomgeving en dat maakt hen vaardig voor nu en later. De pedagogisch medewerkers geven zelf het goede voorbeeld en beseffen zich dat hun rol erg belangrijk is. Er is structuur zodat kinderen de regels leren kennen en grenzen worden respectvol, tactvol en doortastend aangegeven. Er is oog voor alle kinderen. Zo geeft de pedagogisch medewerker ruimte aan alle kinderen en geeft ze kinderen mee dat iedereen erbij hoort, ongeacht achtergrond.

Corrigeren en belonen

Bij het ontdekken en verkennen van de omgeving van het kind hoort ook het aftasten van grenzen. Het spel en gedrag van het kind kunnen gevaarlijke of verstorende gevolgen hebben voor het kind zelf en/of zijn omgeving. Wij buigen het ongewenst gedrag om in gewenst gedrag. Gooien met speelgoed is hiervan een voorbeeld. Hierbij is de pedagogisch medewerker belangrijk. De pedagogisch medewerker kan het kind helpen om weer veilig te spelen door het goede voorbeeld te geven of door een ander kind, die het voorbeeldgedrag laat zien, te complimenteren. Het kind kan dan zien wat er van hem verwacht wordt. Ten alle tijden blijft de benadering positief naar het kind toe. Als een kind beloond wordt, stimuleert dat het zelfvertrouwen van het kind en creëert dat een gevoel van veiligheid.

Seksualiteit en intimiteit

Er moet op de groep geen taboe bestaan op seksualiteit en intimiteit. Het is niet zo dat er standaard en op regelmatige basis door de pedagogisch medewerkers met de kinderen over seks of intimiteit gepraat wordt. Het wordt de kinderen niet opgelegd. Wanneer een kind zelf komt met een vraag of wanneer er iets op het gebied van seksualiteit gebeurt, wordt er aandacht besteed aan dit onderwerp. Wanneer het onderwerp seksualiteit aan bod komt, worden er geen koosnaampjes gebruikt voor de genitaliën. Het 'beestje' wordt gewoon bij de naam genoemd. Wanneer we vervangende namen zouden gaan gebruiken, wordt het onduidelijk voor kinderen, het zou verwarring op kunnen leveren.

Regel omtrent het ontdekken van het eigen lichaam is: op de groep, in openbare ruimten van het kindercentrum doe je niet je broek naar beneden. Wanneer je naar de w.c. gaat, doe je je broek naar beneden, verder niet. Dit betekent niet dat er paniek uitbreekt wanneer een pedagogisch medewerker twee kinderen vindt in een hoekje van de groepsruimte, met hun broek op de hielen, omdat zij elkaar aan het bekijken zijn. Zij zullen hun broek weer aan moeten doen en de pedagogisch medewerker voert er een gesprek over met de kinderen. Zij legt uit dat dit op het CKCB niet is toegestaan. Daarnaast legt zij uit dat je dit zeker niet mag doen wanneer een ander kind dit niet prettig vindt.

Knuffelen is goed, wanneer het spontaan gaat. Er wordt door pedagogisch medewerkers goed op lichaamstaal van kinderen gelet. Wanneer zij merken dat een kind het niet prettig vindt om een aai over zijn rug te krijgen, doen zij dit niet. Eventueel wordt er aan de kinderen gevraagd, bijvoorbeeld wanneer zij verdriet hebben, of zij een arm om zich heen willen, of niet.

De kinderen wordt geleerd, wanneer dit ter sprake komt, dat zij nee mogen zeggen tegen een omhelzing van een ander kind. Door de pedagogisch medewerkers wordt duidelijk uitgelegd dat, ook al bedoelt een ander kind het goed, je mag zeggen dat je het niet wil. Dit wordt ook uitgelegd met betrekking tot knuffels of aanrakingen van pedagogisch medewerkers of andere volwassenen.

Interactievaardigheden

In de communicatie en omgang met de kinderen maakt de pedagogisch medewerker gebruik van interactievaardigheden. Dit zijn de vaardigheden van de professionele opvoeder tijdens de interacties/omgang met alle kinderen in de groep. Deze interactievaardigheden zijn belangrijk, omdat deze van invloed zijn op de ontwikkeling en welzijn van de kinderen in de groep. Er zijn 6 interactievaardigheden. Onderverdeeld in basisvaardigheden en educatieve vaardigheden.

3 basis interactievaardigheden

Sensitieve responsiviteit

De pedagogisch medewerker is gevoelig voor de signalen die een kind afgeeft, door goed te kijken naar het kind en te proberen te begrijpen wat het bedoelt, een warme en ondersteunende aanwezigheid. De pedagogisch medewerker gaat sensitief (gevoelig) in op de initiatieven en signalen van een kind. Bijvoorbeeld wanneer een kind zich niet lekker voelt, behoefte heeft aan contact of een andere vorm van emotionele ondersteuning. Dit vraagt dat er oog is voor de signalen van een kind, dat de PM'er goed weet te interpreteren en dat er tijdig en goed op gereageerd wordt. Dit zorgt ervoor dat het kind zich begrepen, geaccepteerd en veilig voelt.

Respect voor autonomie van het kind

Wanneer kinderen zich veilig voelen, durven ze op ontdekking uit te gaan en hun vaardigheden te oefenen. Maar naast een gevoel van veiligheid is het ook belangrijk dat een kind de mogelijkheid krijgt om dingen zelf te doen en uit te proberen. Een pedagogisch medewerker die de autonomie respecteert stimuleert kinderen om zoveel mogelijk dingen zelf te proberen, zelf op te lossen en respecteert dit ook. Hij/zij commandeert niet, maar vraagt ze mee te helpen. Dit heeft een positief effect op hun zelfbeeld en hun gevoel van zelfvertrouwen.

Structureren en grenzen stellen

Hierbij gaat het erom dat de pedagogisch medewerker de kinderen op een goede manier duidelijk kan maken wat er van de kinderen in de groep verwacht en hoe ervoor gezorgd wordt dat de kinderen zich daaraan houden. Met deze vaardigheid kan een pedagogisch medewerker aan kinderen duidelijk maken wat er van hen wordt verwacht en zorgt hij/zij ervoor dat de kinderen zich er ook aan houden. Als pedagogisch medewerker structureer je situaties, activiteiten en taken voor kinderen op zo'n manier dat het voor hen duidelijk en te overzien is. Er worden bepaalde grenzen tijdig gesteld zodat kinderen zich niet voortdurend in overtreding wanen of de pedagogisch medewerker zich niet de hele tijd een politieagent voelt.

3 educatieve interactievaardigheden

Praten en uitleggen

De hele dag communiceren pedagogisch medewerkers met de kinderen. Zowel verbaal als non-verbaal. Jonge kinderen leren taal door te communiceren met volwassenen en andere kinderen. De pedagogisch medewerker benoemt wat hij/zij doet en wat er gebeurt. Ook

benoemt hij/zij gevoelens van de kinderen en gaat daarbij steeds na of de intentie van de kinderen goed verwoord is. De PM'er past zich aan het begripsniveau en de interesse van de kinderen.

Ontwikkelingsstimulering

Het gaat hier om het stimuleren van de persoonlijke competentie van kinderen. Het gaat om de extra dingen die een pedagogisch medewerker doet om de (senso) motorische-, cognitieve-, taal- en sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen te stimuleren. Je richt als het ware als pedagogisch medewerker de aandacht van de kinderen op nieuwe dingen. Dit doe je door nieuwe activiteiten of nieuw speelmateriaal aan te bieden of ze te wijzen op nieuwe mogelijkheden van bestaand speelmateriaal. Je biedt niet alleen extra stimulering maar stemt dit ook af op de interesse, de behoefte en het ontwikkelingsniveau van de kinderen.

Begeleiden van interacties

Een pedagogisch medewerker heeft te maken met een groep kinderen. Deze kinderen zijn ook met elkaar in interactie. Daarin doen ze zowel negatieve als positieve ervaringen op die van invloed kunnen zijn op hun gevoel van welbevinden en de sociaal-emotionele ontwikkeling. Het is daarom nodig dat pedagogisch medewerkers deze interacties waar nodig goed begeleiden. Een pedagogisch medewerker die de interacties tussen kinderen goed begeleidt besteedt niet alleen aandacht aan de negatieve interacties en conflicten tussen kinderen. De pedagogisch medewerker reageert ook vooral positief wanneer de kinderen positief en pro-sociaal gedrag laten zien. Dit kun je als pedagogisch medewerker actief stimuleren door de kinderen aan te moedigen elkaar te helpen, samen te werken, naar elkaar te luisteren en elkaars werk te bewonderen.

Wanneer je als pedagogisch medewerker deze 6 interactievaardigheden toepast in het professioneel handelen, werk je, volgens Marianne Riksen-Walraven, respectvol en verbeter je de kwaliteit van de opvoedsetting!